

Abdullah

– Mustafa ESER · 05 Mayıs 2026

ABDULLAH

Kelime anlamı “ Allah’ın kulu” olan Abdullah İslam dünyasında en çok kullanılan isimlerden birisidir. Bunda en önemli etken Peygamber(sav) Efendimizin babasının adı olması ve Efendimiz(sav)in ihtida edenlere öncelikle bu ismi vermesidir. Bu yüzden bilhassa Osmanlı tarihi araştırmalarında devşirmelerin baba adlarının Abdullah olması referans kabul edilir. (Tarihi belgelerde baba adının Abdullah olması kişinin devşirme kökenli olduğu şeklinde yorumlanır.)

Kul kelimesinin İslam hukuku ve devlet hukukundaki karşılığı hemen hemen aynıdır. Devlet hukukunda “Kul'luk” tabiri yerine tabiyet-uyruk kelimesi kullanılır. Tabiyet veya uyruk kişinin siyasi, koruma ve vatandaşlık bağıyla bir devlete bağlı olmasıdır. Kişi kimliğini aldığı devletin teorik olarak aynı zamanda kuludur. Toplum algısı sebebiyle “Kul” kelimesi tercih edilen bir kelime değildir. Algımızda her zaman farklı çağrışımlar yapsa da tarihte bir kul devleti vardır. 267 yıllık ömrü olan Mısır Memluk devleti bir “Kul” devletidir. Çerkes ve Türk kökenli savaş esirleri, Memluk idaresinde “kul” statüsüne yükseltilerek özgürlükleri verilmiş ve kabiliyetlerine göre hükümdarlığa kadar yükselmişlerdir. Osmanlı idaresinde de devşirme olarak adlandırılan “Kul”lar bürokraside en üst makama kadar yükselmişlerdir. (Sokollu Mehmet Paşa, Köprülü Mehmet Paşa vb)

Gerek “Kul” gerekse “özgür-tebaa” kişiler; hukuki olarak tabi olduğu devletin belirlediği sınırlar içinde “özgür” kişilerdir. Mülk edinme, miras bırakma ve devletin verdiği diğer hakları istediği gibi kullanır. Dünya da hiç kimse sınırsız özgürlüğe sahip değildir. Böyle bir hak iddiasında bulunamaz. Devlet hukuk sistemiyle özgürlükleri ve sınırlarını belirler. Uymayanları da cezalandırır. Bunun için kimseyle sözleşme yapmaz. Vatandaş olan devletin kurallarına uymak zorundadır.

İslam literatürün de de “Kul” un karşılığı aynıdır. Allah Teala (cc) insanları ve cinleri kendisine kulluk etmeleri (Abdullah) için yaratmış,(Zariyat suresi 56.ayet) ve rızıklarına kefil olmuştur.(Hud suresi 6. Ayet) İnsanları ve cinleri halk eden Allah-ü Teala Abdullah’ı iman edip etmemek konusunda serbest bırakmıştır. (De ki: "Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkar etsin." Kehf 29) ve Şüphesiz biz onu (ömür boyu yürüyeceği) yola koyduk. O bu yolu ya şükrederek ya da nankörlük ederek kateder. İnsan 3) ve (Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O halde kim tâğûtu tanımayıp Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapımıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. Bakara 256)

Yazımızın konusu anlaşılacağı üzere “Abdullah”. Yani Allah-ü Teala’nın (cc) bir amaca matuf olarak yarattığı, eşref-i mahlukat olan İnsan.

Allah-ü Teala Kur’an-ı Kerim’in pek çok ayetinde tek yaratıcı’nın kendisi olduğunu açıkça beyan ediyor. Ayetlerde hem kainatın yaratılışı hem de insanın yaratılışı anlatılır. (O, gökleri ve yeri, hak ve hikmete uygun olarak yaratandır. En’am 73) O, gökleri ve yeri hiç yoktan, eşsiz ve benzersiz şekilde yaratandır. En’am 101) (İşte sizin Rabbiniz Allah. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. O her şeyin yaratıcısıdır. En’am 102) Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan ve Arş’a kurulan(ayette

geçen istiva kelimesini= müfessirler, müslümanlar arasında antropomorfik (cismanî ve insan benzeri) bir tanrı anlayışının yaygınlaşmasından kaygı duydukları için "arşa istivâ"yı "Allah'ın, bütün mevcudattan üstün ve aşkın bir hâkim-i mutlak olarak evrene ve evrendeki her şeye hükmetmesi; evreni ve onda bulunanları en üstün, en mükemmel bir şekilde düzenleyip yönetmesi; bilgisi, iradesi ve gücüyle bütün varlık ve olayları kuşatması" gibi anlamlarda yorumlamışlardır geceyi, kendisini durmadan takip eden gündüze katan, güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah'tır. Dikkat edin, yaratmak da, emretmek de yalnız O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın şanı yücedir. A'raf 54) (Allah bütün canlıları sudan yarattı. Nur 45) Siz cansız (henüz yok) iken sizi diriltten (dünyaya getiren) Allah'ı nasıl inkar ediyorsunuz? Sonra sizleri öldürecek, sonra yine diriltecektir. En sonunda ona döndürüleceksiniz. O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök halinde düzenleyendir. O, her şeyi hakkıyla bilendir. Bakara 28-29) O ki, yarattığı her şeyi güzel yaptı. İnsanı yaratmaya da çamurdan başladı. Secde 7) ve (Ey insanlar! Ölümünden sonra diriliş konusunda herhangi bir şüphe içindeyseniz (düşünün ki) hiç şüphesiz biz sizi topraktan, sonra az bir sudan (meniden), sonra bir "alaka"dan, sonra da yaratılışı belli belirsiz bir "mudga"dan yarattık ki size (kudretimizi) apaçık anlatalım. Dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde durduruyoruz. Sonra sizi bir çocuk olarak çıkarıyor, sonra da (akıl, temyiz ve kuvvette) tam gücünüze ulaşmanız için (sizi kemale erdiriyoruz.) İçinizden ölenler olur. Yine içinizden bir kısmı da ömrün en düşkün çağına ulaştırılır ki, bilirken hiçbir şey bilmez hale gelsin. Yeryüzünü de ölü, kupkuru görürsün. Biz onun üzerine yağmur indirdiğimiz zaman kıpırdar, kabarıp ve her türden iç açıcı çift çift bitkiler bitirir. Hac 5)

Yukarıda sıraladığımız ayetler yaratılış ayetlerinin sadece bir kısmı. Şu unutulmamalı Kur'an-ı Kerim 15 asır önce nazil oldu. Ayetlerde bildirilen her şey, 15 asır sonra günümüz bilimi tarafından teyit edilmiştir. Bütün bu ayetlere ve bilimsel verilere göre her şey açık seçik ortada iken hala Bir kısım Abdullah'lar binlerce yıldır tek hücreden tesadüfen! nasıl evrimleştiğini araştırıyor. Kainat ve içindekilerin tesadüfen oluştuğunu iddia ve ispat etmeye çalışıyor. (Bu duruma cuk oturan bir darbe mesel vardır: Bizim oğlan hesap okur, döner döner tekrar okur. Demek ki neymiş; İman bilgi değil kalp işidir. Her zeki olan iman etmeyeceği gibi her iman edenin de zeki olması gerekmez. Kısa bir araştırma yaparsanız " Parlak zekalı " bilim adamlarının arasında Ateist sayısının çok olduğunu görebilirsiniz. Örnek: Isaac Asimov, Carl Sagan, Stephan Hawking vb. Ülkemizde bu oran daha fazla olabilir.

KALU BELA

Kelime anlamı evet dediler olan kelime A'raf suresi 172 ayetinde geçer.(Hani Rabbin (ezelde) Ademoğullarının sulblerinden (sulb kelimesi, mecazi olarak döl, soy, zürriyet ve nesil (özellikle erkekten gelen soy) manalarında kullanılır.) zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. A'raf 172) İslam geleneğine göre (bildiğim kadarıyla) "Elestü bi rabbiküm" sorusu iki kere soruldu.(Bu ahitleşme sırasında, zannımca Ruh ve Nefs bütünleşiktir.) Abdullah'ların cevabına göre insanlar 4 sınıfa ayrıldı.

- 1-Müslüman doğup, yaşayıp Müslüman olarak ölenler,
- 2-Müslüman doğup, yaşayıp Kafır olarak ölenler,
- 3-Kafır doğup, yaşayıp Kafır olarak ölenler,
- 4-Kafır doğup Müslüman olarak ölenler.

Kalu bela'nın ardından Allah-ü Teala'nın bildiği bir zamandan sonra Abdullah, Adem adıyla beden, ruh ve nefsiyle yaratıldı. Cennette eşiyile yaşayan Abdullah (Adem) Murad-ı İlahi gereği nefesine uyarak hata yapınca dünya ya gönderildi. Abdullah "Kul " olması için yaratılmıştı. (Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. Zariyat 56)

Abdullah ile İblis-Şeytan (İblis, Cin neslinden bir Melektir. Kur'an'ın açıklamasına göre de Cin nesli dumansız ateşten yaratılmıştır. Cinleri/görünmeyen varlıkları da ateşin sıcaklığından /enerjisinden yarattı. Melekler sadece ilahî düzen gereği verilen görevi yapmak ve Allah'a ibad etmek üzere yaratılmış ve anladığımız manada cinsiyetleri olmayan varlıklardır. İblis ve Şeytan denilen varlıkların da olduğu Cin nesli ise, ateşten yaratılmış olmakla kendisini farklı ve ayrıcalıklı gören, buna karşılık toprak-sıvı-çamur diye tanımlanan maddeden yaratılan Âdem nesli için Allah'ın tüm Meleklerle verdiği "Ona secde edin - yardımcı olun, destek olun" emrine uymayan ve Allah tarafından lanetlenip kovulan, ancak insanoğlunu Allah yolundan saptırmak ve bunun için onu kandırmak uğruna her şeyi yapmasına jeolojik kıyamet ve insan neslinin sona erdirilmesi gününe kadar müsaade verilen isyankâr bir İblistir/Cindir. Prof. Dr. Gazi Özdemir- Kur'ana göre şeytan İslami Araştırmalar Dergisi) arasındaki mücadele Abdullah'ın yaratılması ile başladı.("Hani, Rabbin meleklerle şöyle demişti: "Muhakkak ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin. Derken bütün melekler topluca saygı ile eğildiler. Ancak İblis eğilmedi. O büyüklük tasladı ve kafırlardan oldu. Allah, "Ey İblis! "Ellerimle yarattığıma saygı ile eğilmekten seni ne alıkoydu? Büyüklük mü tasladın, yoksa üstünlerden mi oldun?" dedi. İblis, "Ben ondan daha hayırlıyım. Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın" dedi. Allah şöyle dedi: "Öyle ise çık oradan (cennetten), çünkü sen kovuldun." "Şüphesiz benim lanetim hesap ve ceza gününe kadar senin üzerindedir." İblis, "Ey Rabbim! Öyle ise bana insanların diriltilecekleri güne kadar mühlet ver" dedi. Allah şöyle dedi: "Sen o bilinen vakte (kıyamet gününe) kadar mühlet verilenlerdensin.". İblis, "Senin şerefine andolsun ki, içlerinden ihlâslı kulların hariç, elbette onların hepsini azdıracağım" dedi. Sad 71-83)

Sad suresi bizlere Şeytan'ın Ateist olmadığını, büyüklük tasladığı için (kibir) huzur-u ilahi'den kovulduğunu ve Kıyamet gününe kadar mühlet verildiğini açıkça beyan etmektedir. Bu bakımdan Şeytan Ateistlerden daha akıllıdır.(Kur'ân-ı Kerîm'e göre insanı insan yapan, onun her türlü aksiyonlarına anlam kazandıran ve ilâhî emirler karşısında insanın yükümlülük ve sorumluluk altına girmesini sağlayan akıllıdır. Süleyman Hayri Bolay DİA)

Dünya macerası başlayan Abdullah'ın "Şeytan-Batıl'la" mücadelesi asırlardır devam ediyor. Şeytan doğrudan Abdullah'a kötülük yapamaz. Ama bolca vesvese verir. ("Sonra (pusu kurup) onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım ve sen onların çoğunu şükreden (kimse)ler bulamayacaksın." A'raf 17)Ancak şeytan herkese hükmedemez. ("İblis, "Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlâsa erdirilmiş kulların hariç, onların hepsini azdıracağım" dedi. Hicr 39-40)

Şeytan kendisine uyanları ilk olarak Asr-ı saadet'te yalnız bıraktı.Şeytan kendisine uyanları ilk olarak Asr-ı saadet'te yalnız bıraktı. ("Hani şeytan onlara yaptıklarını süslemiş ve "Bu gün artık insanlardan size galip gelecek (kimse) yok, mutlaka ben de size yardımcıyım." demişti. Fakat iki taraf (savaş alanında) yüz yüze gelince (şeytan), gerisin geriye dönüp, "Ben sizden uzağım. Çünkü ben sizin görmediğiniz şeyler

(melekler) görüyorum. Ben Allah'tan korkarım. Allah, cezası çetin olandır" demişti." Enfal 48)
Şeytan Haşir günü geldiğinde ise vesvese verip azdırdığı kişilerden tamamen uzaklaşacaktır. (İnsanların hepsi Allah'ın huzuruna çıkacak ve güçsüzler büyüklük taslayanlara diyecek ki: "Şüphesiz bizler size uymuştuk, şimdi siz az bir şey olsun Allah'ın azabından bizi koruyabilecek misiniz?" Onlar da, "Eğer Allah bizi doğru yola eriştirseydi biz de sizi doğru yola eriştirdik. Şimdi sızlansak da, sabretsek de bizim için birdir. Artık bizim için hiçbir kurtuluş yoktur" derler. İş bitirilince şeytan da diyecek ki: "Şüphesiz Allah size gerçek olanı söz verdi. Ben de size söz verdim ama yalancı çıktım. Zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi çağırdım, siz de hemen bana geliverdiniz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Artık ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtaramazsınız. Şüphesiz ben, daha önce sizin, beni Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim. Şüphesiz, zalimlere elem dolu bir azap vardır." İbrahim 21-22)

Abdullah nefis ve akıl sahibi olarak yaratılan en müstesna mahluktur. Allah-ü Teala (cc) kullarını (insanları ve cinleri) imtihan için Kıyamet'e kadar özgür bıraktı. Hayrı ve şerri Peygamberleri ve kitapları vasıtasıyla kendilerine bildirdi. Allah'ın (cc) seçtiği peygamberler kendi çoğu zaman kendi ırkları ve cinsleri arasından seçildi ki; Kafirler ve Müşrikler " Peygamberler Melektirler biz onlar gibi olamayız" demesinler. Nefis sahibi olan Abdullah belki de en önemli duygusu olan Hırs'ıyla (İslâmî literatürde genellikle mal, mevki, şöhret, ilim gibi maddî veya mânevî imkânları elde etme yahut daha genel olarak belli bir amacı gerçekleştirme hususunda kişinin bütün benliğini saran tutkular için kullanılır; sadece mal tutkusu için kullanıldığı da görülür.) meleklerden bile üstün makamlara çıkabileceği gibi esfel-i safilin'e (aşağıların en aşağısı- Tin suresi 5) de inebilir.

Ateizm (Tanrı tanımazlık-reddetme) veya İlahi emre karşı gelme kuvvetle muhtemel Hz. Adem (as) zamanında başladı. Abdullah nefis sahibi olduğu için kerameti kendinden menkul " Güç"e gereğinden çok meraklı ve meyilli. "Güç ve iktidar " sahibi olmanın da her zaman belli kaynakları vardır. Zenginlik (altın, gümüş, köle ve arazi çokluğu) "Baş" olup hükmetmek isteği ve fırsatı (buna günümüzde "Güç zehirlenmesi" deniyor.) Zenginlik ve güç kaynakları arttıkça bazı Abdullah'ların nefsi tavan yaptı. Zaman geçtikçe de artarak devam etti. İnsan da fitri olarak bulunan güç ve zenginlik hırsı bunun sebeplerinden birisidir. Allah-ü Teala insanlara sekerat haline kadar tevbe fırsatı verdiği için yaptıklarından dolayı hemen ceza almayan kafirler bulunduğu hale devam etmekte beis görmemiştir. Peygamberleri inkar ederken de sık sık bu argümanı kullanmışlardır. (" Bir de senden, iyilikten önce kötülüğün acele gelmesini istiyorlar. Oysa onlardan önce ibret alınacak birçok azap gelip geçmiştir. Şüphesiz Rabbin, insanların zulümlerine rağmen bağışlama sahibidir. Bununla beraber Rabbinin azabı pek şiddetlidir." R'ad 6) ve("Peygamberleri dedi ki: "Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi var? (Halbuki) O, günahlarınızı bağışlamak ve sizi belli bir zamana kadar ertelemek için sizi (imana) çağırıyor. Onlar, "Siz de bizim gibi sadece birer insansınız. Bizi babalarımızın taptıklarından alıkoymak istiyorsunuz. Öyleyse bize apaçık bir delil getirin" dediler. İbrahim 10)

Öncelikle belirtmemiz gereken bir husus var ki; Zaman yaratılanlar için vardır. Kainat'ın ömrü vardır. Güneş'in ömrü vardır. Yaratılan her canlı cansız varlığın Allah (cc) tarafından belirlenmiş bir ömrü vardır. Allah-ü Teala'ya (cc) zaman veya mekan isnad etmek küfürdür. Bu bağlamda mahlukatın ömürleri Allah (cc) tarafından belirlendiği için başlangıcını ve sonunu ancak Allah (cc) bilir. Kur'an da insanın ve evrenin

yaratılışı evre olarak bildirilmiştir. Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan ve Arş'a kurulan(ayette geçen istiva kelimesini= müfessirler, müslümanlar arasında antropomorfik (cismanî ve insan benzeri) bir tanrı anlayışının yaygınlaşmasından kaygı duydukları için "arşa istivâ"yı "Allah'ın, bütün mevcudattan üstün ve aşkın bir hâkim-i mutlak olarak evrene ve evrendeki her şeye hükmetmesi; evreni ve onda bulunanları en üstün, en mükemmel bir şekilde düzenleyip yönetmesi; bilgisi, iradesi ve gücüyle bütün varlık ve olayları kuşatması" gibi anlamlarda yorumlamışlardır geceyi, kendisini durmadan takip eden gündüze katan, güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah'tır. Dikkat edin, yaratmak da, emretmek de yalnız O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın şanı yücedir. A'raf 54)

("Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan, sonra da Arş'a kurulup (sümmesteva) işleri yerli yerince düzene koyan Allah'tır. O'nun izni olmaksızın, hiç kimse şefaathçı olamaz. İşte o, Rabbiniz Allah'tır. O halde O'na kulluk edin. Hâlâ düşünmüyor musunuz?" Yunus 3) Hepimiz biliyoruz ki, günümüz tarihçileri insanlığın ömrünü 7-10 bin yıl öncesine tarihlemekte dirler. Bizlerin böyle bir tarihi kabul etme mecburiyetimiz elbette ki yoktur. Göbeklitepe, Karahantepe gibi son yapılan keşifler bu tarihi çok gerilere çekmekte ise de bunu sekülerlere kabul ettirmek çok çok zor. Medeniyet günümüz tarihçilerinin iddialarından çok önce vardı. Hz. Adem(as) ile başlayan insanlık tarihi pek çok medeniyetin doğum ve ölümüne şahit oldu. Kainatın ve içindekilerin tesadüfen oluştuğunu düşünen Ateistler için kainat ve içindeki canlılar evrimleşerek mükemmel hale gelmişlerdir. Biz Müslümanlar Allah-ü Teala'nın (cc) her türlü eksik ve kusurdan münezzehe olduğunu, mahlukatı da mükemmel yarattığına inanırız. ("Âlemlerin Rabbi olan Allah eksikliklerden uzaktır." Neml 8) Kadir-i mutlak olan Allah-ü Teala'nın eksik işi olmaz.

İnsanlar yıllardır " İnsanlığın ömrünü" araştırıyorlar. [https://www.ekrembugraekinci.com /article/?ID=1139&d%C3%BCnyanın-ya%C5%9Fi-ve-insanli%C4%9Fin-%C3%B6mr%C3%BC%20internet'te-insanli%C4%9Fin-7000-7500-yil-oldu%C4%9Funa-dair-baz%C4%B1-gor%C4%9Fler-var](https://www.ekrembugraekinci.com/article/?ID=1139&d%C3%BCnyanın-ya%C5%9Fi-ve-insanli%C4%9Fin-%C3%B6mr%C3%BC%20internet'te-insanli%C4%9Fin-7000-7500-yil-oldu%C4%9Funa-dair-baz%C4%B1-gor%C4%9Fler-var) İnternet'te insanlığın ömrünün 7000-7500 yıl olduğuna dair bazı görüşler var. Yahudilere göre ilk yaratılış M.Ö 3761 yılında olmuştur. 3761+2026=50787 Yahudi takviminde tarih 5787 dir. Dünyanın ömrüyle ilgi pek çok rivayet ve sahih olup olmadığını bilmediğim hadis rivayet edilmektedir. Mesele rivayetlerdeki yıl bildiğimiz yıl ile aynı mıdır? Orası meçhul.

Kur'an-ı Kerim'de esnek bir zaman kavramı vardır. Mearic suresinde ("Melekler ve Ruh (Cebrail) ona süresi elli bin yıl olan bir günde yükselir." Mearic 4), ("Gökten yere kadar bütün işleri Allah yürütür. Sonra bu işler, süresi sizin hesabınızla bin yıl olan bir günde ona yükselir." Secde 5) ("Bir de senden acele azap istiyorlar. Halbuki Allah asla va'dinden caymaz. Şüphesiz Rabbinin nezdinde bir gün, sizin saydığınız bin yıl gibidir." Hac 47)

Anlayacağınız bu bir Gayb bilgisidir, Gaybı ancak Allah bilir. ("De ki: "Göktekiler ve yerdekiler gaybı bilemezler, ancak Allah bilir. Onlar öldükten sonra ne zaman diriltileceklerinin de farkında değildirler."Neml 65)

Abdullah'ların ömrü bu tür malayani (din ve dünyaya faydası olmayan işler) işlerle heba oldu.